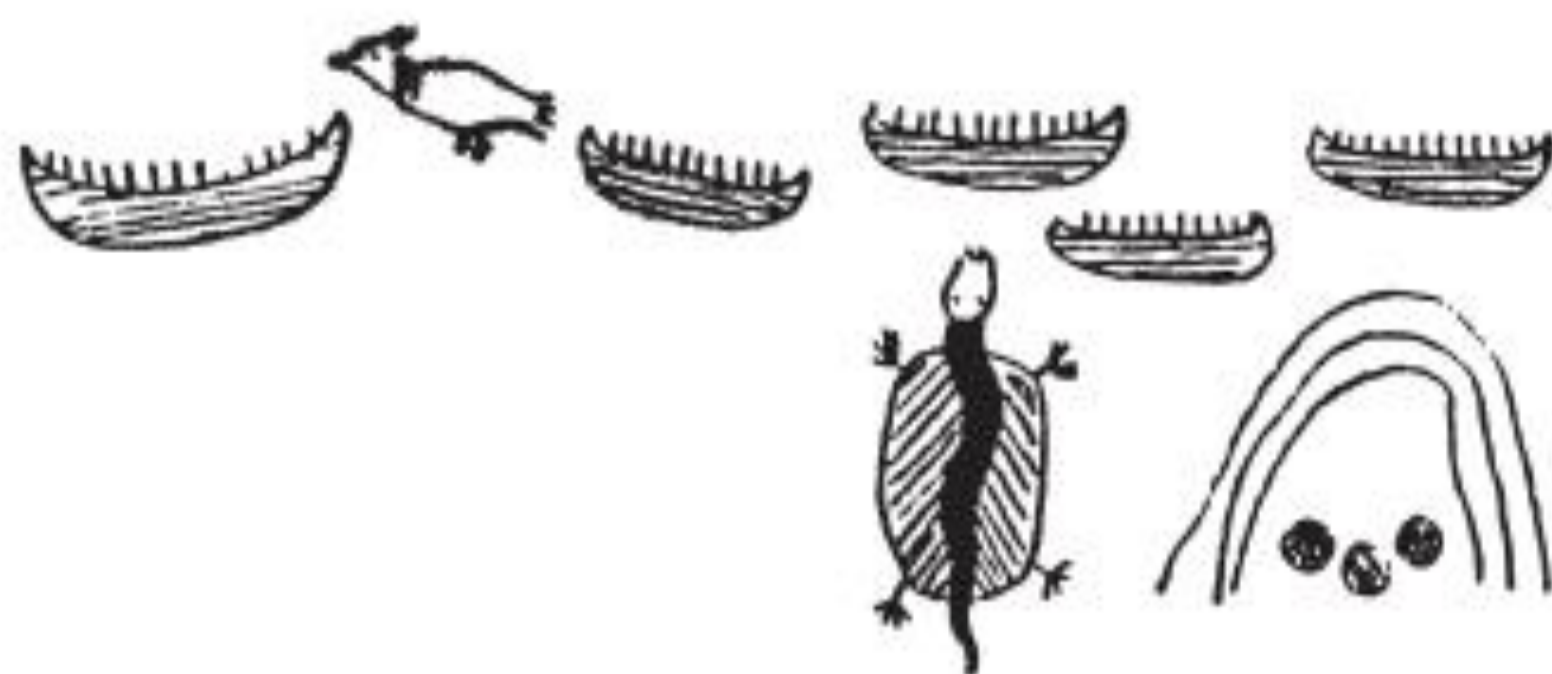

Historie písma

- První písmo před 15 000,
- Vznik ručně psaných, kreslených nebo jinak utvářených písem,
- Piktogram - znázorňoval celou větu,
- Ideogram - znak vyjadřoval řadu hlásek,
- Fonogram – zaznamenával jednotlivé hlásky.

*Indiánský piktoqram
(výprava pěti člunů náčelníka Ledňáčka přeplula jezero
a přistála na druhém břehu; cesta trvala tři dny)*

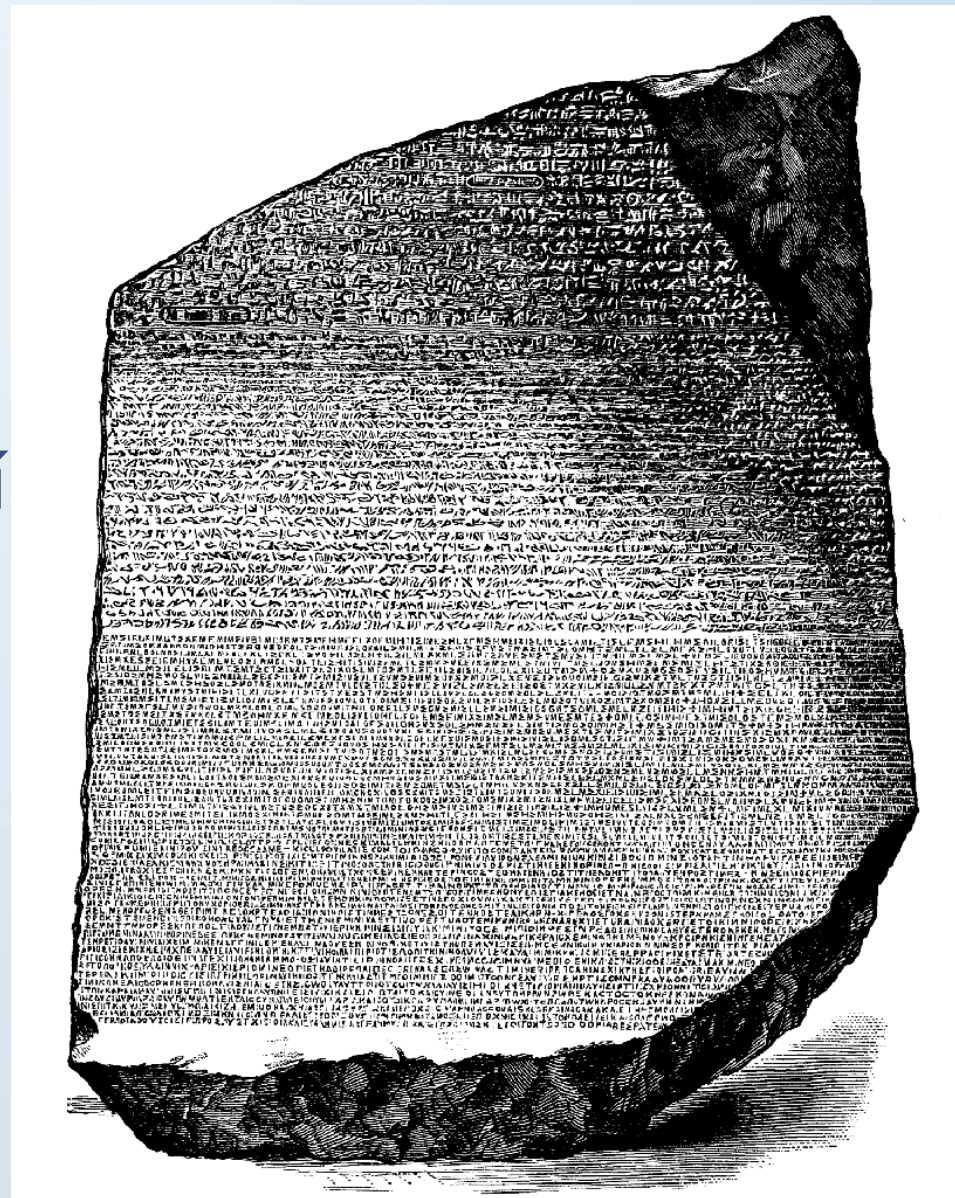
- V Číně písmo ve 27. stol.př.n.l.,
- Roku 74 př.n.l. byl vynalezen papír,
- 3 000 př.n.l. – klínové písmo vytvořené Sumery,
- 4 000 př.n.l – hieroglyfy => papyrové svitky,
- Foinické písmo – obsahovalo 22 znaků
=>zachycení kombinace mluvené řeči, převzato Řeky,
- Řecká abeceda = iónské písmo,
- Šíření písma => písma národní – irsko-anglická, španělská, ...

- 8. století – vytvoření nového jednoduchého písma
=> karolinská minuskule,
- Zahájení výroby papíru v Evropě - 12.stol.

Rozluštění písma

- Prof. PhDr. Bedřich Hrozný rozluštil chetitský jazyk a položil základy samostatného oboru chetitologie,
- Klínové písmo rozluštěno během první poloviny 19. století badateli Grotefendem, Rawlinsonem a Hincksem,
- Hieroglyfy byly rozluštěny roku 1822 Jeanem-Francois Champollionem pomocí Rossetské desky.

Historie knihoven

Obsah

- Definice slova knihovna
- Dějiny knihoven:
 - Egypt,
 - Mezopotámie,
 - Čína,
 - Řecko,
 - Řím.
- Knihťisk a knihovnictví v Česku.

Definice slova „KNIHOVNA“

- „Sídlo dlouhého, staletého šepotu, neslyšného dialogu mezi pergameny, byla něčím živým, schránkou sil nezvladatelných lidskou myslí, pokladem tajemství vyzařovaných z bezpočtu myslí, které přežily ty, kdož je vytvořili nebo se stali jejich nositeli a zprostředkovateli.“

Umberto Eco

Trinity College, Dublin

Dějiny knihoven

- Počátek knihoven 3000 let př.n.l.
- Souvisí se:
 - vznikem a vývojem dokumentu,
 - vytvořením písma,
 - dokumentovou komunikací,
 - vývojem společnosti.

Egypt

- Vyspělá kultura z období 3000 let př.n.l,
- Obrázkové písmo,
- Křehkost papýru => 1 statisícina písemných pramenů,
- Oblasti staroegyptské literatury:
 - lékařství, matematika, náboženství,
 - novely, diplomatické smlouvy.

[illegible]

١٥
 ١٤
 ١٣
 ١٢
 ١١
 ١٠
 ٩
 ٨
 ٧
 ٦
 ٥
 ٤
 ٣
 ٢
 ١

Staroegyptské knihovny

- Chrámové/soukromé,
- „Domy života“,
- Každý chrám = vlastní knihovna.

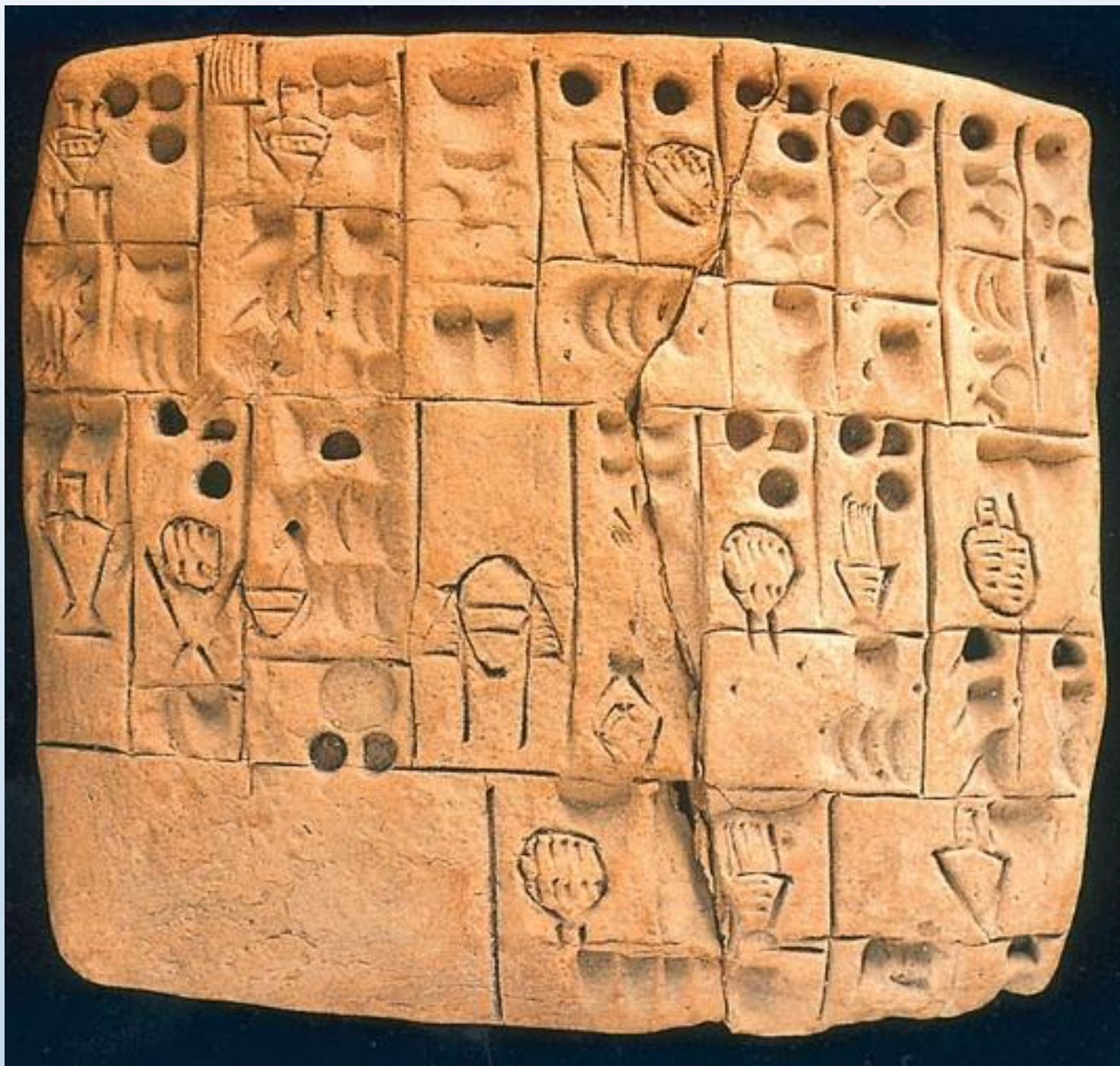
Horův chrám v Edfu

- Postaven 237 – 57 př. n. l.,
- Seznam 37 posvátných knih,
- Obsahoval:
 - Příručky chrámového kultu,
 - Magické texty, archiválie,
- Kultovní díla zaháněla zlé síly, démony, plazy a lvy.

Mezopotámie

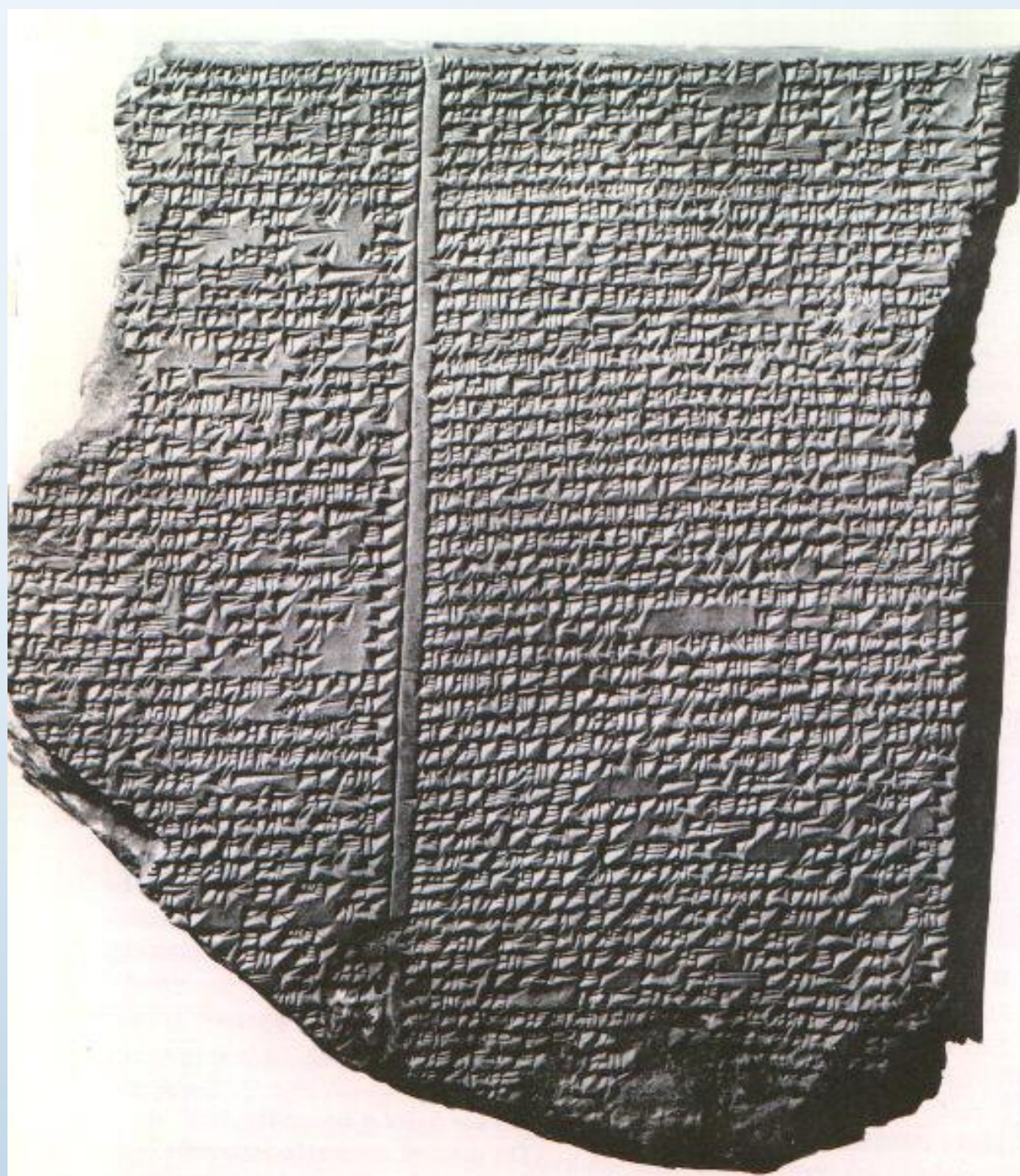
- Tzv. kultura v „meziříčí“,
- Vznik klínového písma – přelom 4. a 3. tisíciletí př.n.l.,
- Literatura o:
 - Mýtech, eposech, modlitbách
 - Lékařství, astronomie.

- Záznam
o rozdělování
piva a
chlebových
placek, kolem
roku 3000 př.
n. l.

Aššurbanipalova knihovna

- Nacházela se v Ninive, 668-631 let př.n.l.,
- 30 000 fragmentů hliněných tabulek,
- Obsahovala:
 - Eposy, mýty, hymny, modlitby, věštby, zákony,
 - Právní, lékařská, ekonomická, gramatická a astronomická díla.

Epos o Gilgamešovi

- Systém uchování a značení:
 - Katalogy – tabulkový a sériový,
 - Systematické třídění,
 - Jméno písaře a razítko knihovny.

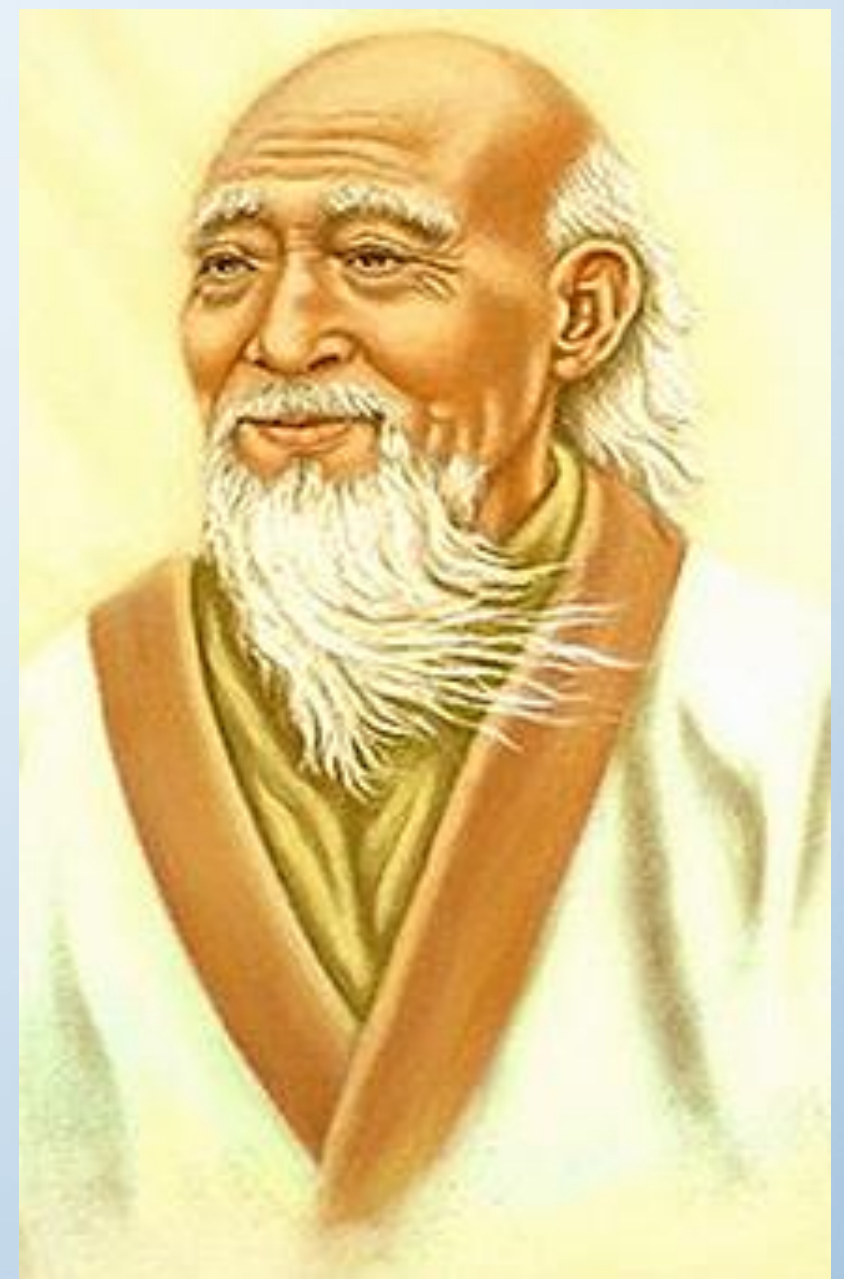
Čína

- Velmi vyspělá civilizace,
- Nejstarší literární památky – 1. tisíciletí př.nl.,
- Knihovny, archivy, filozofické školy,
- Podpora konfuciánství.

Čínské knihovny

- Císařská knihovna – pol. 2. stol. př.n.l.,
- Spojitost s rozvojem vědy a vzdělání,
- Šíření buddhismu => dovoz literatury z Indie,

- Archivář Lao-c'
- Jeskyně Tisíce Buddhů – naleziště svitků,
- Démantová sutra – nejstarší kniha na světě.

„Znát jiné je moudrost, znát sám sebe je ještě větší moudrost.“

Čínské písmo

- Znaky se kladly do sloupce shora dolů,
- Sloupce se řadily zprava doleva,

金神七煞歌
亢奎婁牛鬼星 出兵使是不回兵 行船定
世人若知避三煞 官商士庶永豐榮
水蛟 亢金龍 奎木狼 婁金狗 鬼金羊
煞貢直星人專吉日 此三星為金符凡星內
正四七十四孟之月
丁卯丙子乙酉甲午癸卯壬子辛酉 直星戊辰
二五八十一四仲之月
丙寅乙亥甲申癸巳壬寅辛亥庚申 直星丁卯
三六九十二四季之月
己丑甲戌癸未壬辰辛丑庚戌己未 直星丙寅

摘錄蔣奇峰董公選論
富貴人用事與平常富貴者迥異夫大富貴人揀
風節制凶煞自退用之無妨平常富貴人用之終
曲已而行無不獲善也

凡西命住南房
坎在坤凡女子
西四命一二五
奇峰論略今並
訣也

Řecko

- 1. tisíciletí př.n.l.,
- Využití civilizací a kultur minulých,
- Rozvoj řemesel, umění, vzdělanosti a vědy,
- Rok 800 př.n.l. převzetí fénického písma,

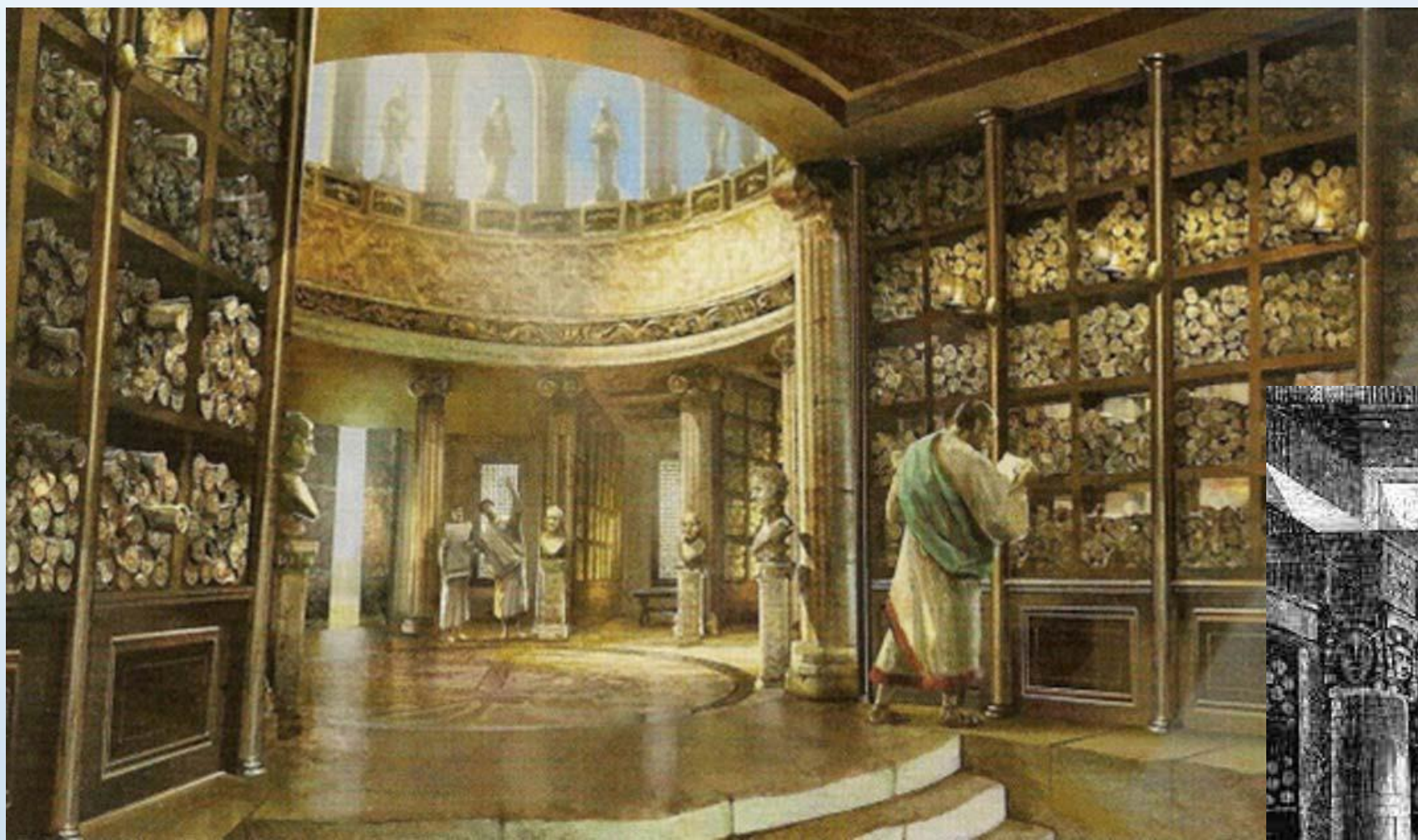
- Knihovny se nedochovaly, fondy rozptýleny,
- Knihovna součástí života,
- Obsahovala:
 - Dramata, básnická díla, vědeckou literaturu – filozofie, matematika, astronomie,
 - Kuchařské knihy, anekdoty, magie.

Múseion

- Zasvěceno múzám,
- Založeno na konci 4. nebo počátku 3. stol. př.n.l.,
- Badatelská instituce a centrum vědění,
- Součástí byla i Alexandrijská knihovna.

Alexandrijská knihovna

- Velkorysá akvizice – rok 283 př.n.l. 200 000 svitků,
- Obsahovala:
 - Beletrii,
 - Vědeckou literaturu.
- 1.stol.př.n.l. 700 000 svitků – veškerá řecky psaná literatura, překlady jiných literatur,
- Katalog vypracoval Kallimachos,
- Zánik roku 638 při arabském vpádu.

Knihovna v Pergamonu

- Vzor – Alexandrijská knihovna,
- Založeno Eumenésem II.,
- Druhá největší knihovna na světě,
- Zdobena sochami,
- Knihovník Kratér z Mallu – psal o Homérovi.

Římská říše

- Nové impérium na Apeninském poloostrově,
- Desítky opisovačských dílen, knižních obchodů, knihoven,
- První veřejná knihovna v chrámu Svobody roku 39 př.n.l.,
- Každý císař za své vlády založil knihovnu.

- Knihovna na Palatinu:
 - Sál pro 600 lidí,
 - Latinské a řecké oddělení,
 - Největší knihovna v Římě.
- Knihovna Porticus Octaviae:
 - Založena císařem Augustusem,
 - Vznikla na počest jeho sestry.

Knihovna Ulpia

- Založena roku 114,
- Obsahovala cca 30 000 svitků,
- Řecká i latinská literatura,
- Počátek 4. stol. – přestěhována do Diokletianových lázní,
- Pozdější osud neznámý.

Knihovna v Efezu

- Dokončena roku 135,
- Impozantní výzdoba,
- Obsahoval 12 – 15 tisíc svitků,
- Dobrá ochrana proti vlhkosti,
- Zničena při vpádu barbarů.

Celsova
knihovna, Efes

Soukromé knihovny

- Znak bohatství a vzdělanosti,
- „Dům, kde není kniha, podobá se tělu bez duše.“,
- Soukromá knihovna v Herkulaneu:
 - 2 000 svitků,
 - Police u stěn i uprostřed,
 - Kožené a cedrová pouzdra na svitky.

Knihťisk a knihovnictví v Āesku

- 1453 – Johannes Gutenberg,
- Nejdůležitější objev v dějinách lidstva,
- Rozšíření vzdělanosti mezi širší okruh lidí,
- Nejstarší kniha Mohučský zlomek o posledním soudu,
- Knihy vytištěné do roku 1500 tzv. inkunábule,
- Rozšíření knihťisku do západních zemí.

- 2. pol. 15. stol. – první tisk u v Českých zemích,
- 51 prvotisků,
- 2. pol. 16. stol. tiskaři Mikuláš Konáč, František Skorina,
- 1925 – 1. kompletní vydání „Soupisu všech českých prvotisků.“

- Založení Univerzitní knihovny,
- Vznik Soukromé společnosti nauk – využívala fondy pražských šlechtických knihoven i pražské univerzitní knihovny,
- Rozvoj vědeckého knihovnictví – Klementinum, Univerzitní knihovna v Olomouci,
- Knihovna má uchovávat minulou i současnou bohemikální literaturu.

Prohlídky knihoven v ČR

- Strahovská knihovna

<https://www.strahovskyclaster.cz/informace-a-oteviraci-doba>

- Zámek Kynžvart – Metternichovská knihovna

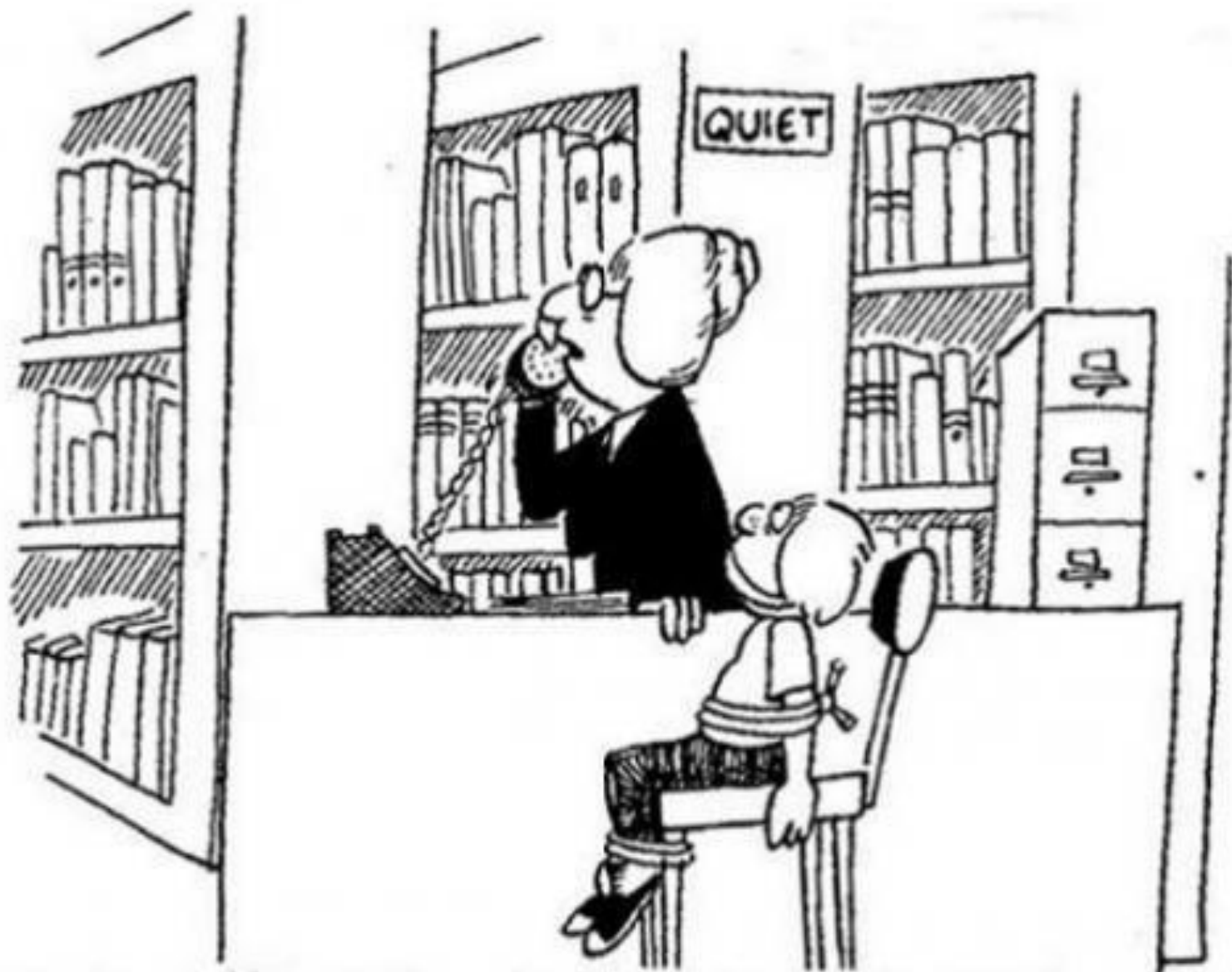
<http://www.zamek-kynzvalt.cz/vstup-kontakt.php>

- Historická knihovna olomouckých biskupů a arcibiskupů
Kroměříž

<https://www.zamek-kromeriz.cz/cs/informace-pro-navstevniky/prohlidkove-okruhy/2035-reprezentacni-saly-zakladni>

- Broumovská knihovna

<http://www.klasterbroumov.cz/cs/okruhy-prohlidek>

Už nežertuji paní Nováková. Máte naši knihu. My máme vašeho syna...